

BANKA SLOVENIJE

EVROSISTEM

Slovenska 35
1505 Ljubljana
Slovenija
Tel.: 01 47 19 000
Fax: 01 25 15 516

Zveza potrošnikov Slovenije
Frankopanska 5

1000 LJUBLJANA

Oznaka: 26.00-37/15
Datum: 22.1.2015

Spoštovani!

Odzivamo se na vaše pismo, naslovljeno na ministra za gospodarski razvoj in tehnologijo z dne 15. 1. 2015, ki ste ga posredovali v vednost tudi Banki Slovenije.

V zvezi s pozivom k hitri pripravi ukrepov, ki naj bi zaščitili potrošnike pred trenutnimi tržnimi pretresi in morebitnimi šoki v prihodnosti ugotavljamo, da razen poziva, pri katerem se sklicujete na težek položaj kreditorejmalcev, ki so najemali kredite, ne predlagate možnih rešitev, prav tako pa z zgolj enostranskim, posplošenim in neargumentiranim prikazovanjem problematike teh kreditov v ničemer ne prispevate k temu da bi kreditorejmalcev sprejemali in se zavedali svoje odgovornosti, da je zadolžitev njihova osebna odločitev, ter da so banke zgolj ponujale določene produkte, po katerih je bilo takrat veliko povpraševanje. Dejstvo, da jim je banka ob najemanju predstavila tudi kredite v švicarskih frankih in jim v takratni situaciji tudi povedala, da so v tem primeru zaradi obrestne mere ti krediti ugodnejši, še ne pomeni, da jih je zavajala in kreditorejmalci so vedeli ali bi vsaj morali vedeti, saj gre za opravilno in poslovno sposobne osebe) kakšna tveganja prevzemajo. Nadalje se niste niti z besedo dotaknili njihovega prihranka v dosedanjem obdobju vračanja kredita. Pričakovali bi, da boste npr. predlagali, naj banke ob konverziji kredita naredijo tudi obračun za nazaj, kar pomeni, da kreditorejmalci valutnega rizika za naprej nimajo več, pri čemer v celoti sprejemajo pogoje, kot bi bili, če bi prvotno najeli kredit v eurih (to pa pomeni, da bi najprej plačali razliko zaradi nižjih obrokov oz. bi jim banka to prenesla v višino kredita ob konverziji).

Šele Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o potrošniških kreditih (ZPotK- B) iz leta 2007 je s spremembo 7. člena določil obveznost, da morajo pogodbe vsebovati tudi »in opozorilo, da se ob spremembi tečaja lahko spremenijo tudi predvideni zneski posameznih plačil.«.

Nov zakon, ki je začel veljati 7. 8. 2010 je na področju informiranja kreditodajalce dodatno zavezal, saj zakon določa, da mora dajalec kredita pred sklenitvijo kreditne pogodbe potrošniku zagotoviti predhodne informacije o kreditu, na podlagi katerih potrošnik lahko primerja različne ponudbe in presodi ustreznost kredita glede na svoje potrebe in finančni položaj, ter, da mora predhodne informacije zagotoviti pisno na papirju ali drugem trajnem nosilcu podatkov na obrazcu za predhodne informacije o kreditu. Predhodne informacije morajo vsebovati podatke o dajalcu kredita, lastnostih in pogojih kredita, pravicah in obveznostih potrošnika in dajalca kredita ter potreben dodaten pouk in opozorila glede na vrste in način sklepanja kreditnih pogodb.

Razmišljanje, da banka kot skrbni gospodar sploh ne bi smela tržiti takih produktov je popolnoma v nasprotju z Ustavo Republike Slovenije, ki kot ustavno kategorijo posebej izpostavlja tudi prosto gospodarsko pobudo. Z vidika banke je samo pomembno, kako se zaščiti pred takimi tveganji. In Banka Slovenije je kot nadzornik na ustrezno prepoznavanje tveganja banke opozarjala že leta 2006, kar vam je znano. Vsekakor se ne moremo strinjati z vašo navedbo, da bank sploh niso skrbele morebitne težave pri plačevanju v prihodnosti. To je namreč osnovno vprašanje, ki si ga banka postavi, izhaja pa lahko iz podatkov, s katerimi razpolaga ob sklepanju pogodbe (položaj kreditorejmalca se ne spremeni samo v primeru spremembe tečaja v primeru švicarskih frankov, na to vpliva tudi sprememba EURIBORja, ta je v zadnjem času zelo nizek, nobene garancije pa ni, da ne bo v prihodnje višji, in bo vsem kreditorejmalcem v EUR (to pa je velika večina) bistveno poslabšal sposobnost vračanja.

Sami navajate, da so se kljub opozorilom ti krediti še najemali, kljub izboljššanemu informiranju potrošnikov. Torej sami priznavate, da so kljub dodatnim opozorilom potrošniki še vedno preslišali opozorila in se odločali glede na nižjo obrestno mero in s tem tudi sami prevzemali tveganja.

Kot ste seznanjeni z odzivi bank, so pred to spremembo tečaja pozivale komitente k spremembi, pa so bile pri tem le deloma uspešne. Povzemamo iz dokumenta Mnenja Poravnalnega sveta od 1. 7. 2014: "Pritožnik ni zanimal veljavnosti sklenjene pogodbe in tudi ne dejstva, da je podpisal izjavo o prevzemu valutnega rizika. Ravno tako ni nasprotoval pravilnosti izračuna obveznosti po kreditu. Poudarjal pa je odgovornost banke, ki naj bi ga v okviru obljub v zvezi s plačljivo storitvijo »osebno bančništvo« ne bila dovolj zaščitila pred prevzemom nerazumnega rizika ob zadolžitvi v švicarskih frankih ali mu vsaj pozneje omogočila sporazumne preureditve pogodbenega razmerja. Poravnalni senat je ugotovil, da pritožnika banka res ni izrecno obveščala o spremembah tečaja. Da pa je bil tečaj ves čas javno objavljen, razviden pa tudi iz mesečnih obvestil o poravnavi posameznih obrokov kredita. Na podlagi okoliščin, da banka ni še izrecno, v obliki opozorila, obveščala pritožnika o valutnih gibanjih, ni mogoče najti podlage za morebitne zahteve pritožnika zoper banko. Banka je tudi pojasnila, da bi se bil pritožnik lahko odločil za spremembo kredita iz švicarskih frankov v evre (po postopkih in zvezano s stroški, ki jih takšna sprememba zahteva) – iz česar izhaja, da ga osebna bančnica glede tega ni zavedla. Poravnalni senat nadalje ugotavlja, da je bilo pritožniku predloženo, da kredit nosi valutna tveganja, da pa je bil, kar zadeva obresti, kredit v tistem času razmeroma ugoden. Pritožnika so valutna gibanja očitno močno prizadela – vendar je v naravi zadolževanja v tuji valuti, da negotovost glede tečajnih razlik in njihove učinke (vključno z morebitnimi pozitivnimi učinki ob krepitvi domače valute) nosi kreditorejmalec. Nenazadnje je treba upoštevati, da je pritožnik poplačal celoten kredit po osmih letih od odobritve, ko še ni mogoče zanesljivo napovedati, kakšni bodo (bi bili) učinki valutnih gibanj do izteka pogodbeno dogovorjenega roka vračila kredita (20 let)."

Žal ugotavljamo, da takšno pozivanje k ukrepom destabilizira gospodarstvo in vlado, poslabšuje razmere v Sloveniji, ki so se mukoma komaj nekoliko stabilizirale, in kreditorejmalcem dajejo signal, da se njihova osebno prevzemanje tveganje lahko socializira.

Lep pozdrav.

mag. Janez Habijan
Namestnik guvernerja

